

ДОШКІЛЬНЕ ВИХОВАННЯ

9

«РАДЯНСЬКА ШКОЛА»
1962

Зміст

Стор.

<i>Т. Петрусенко</i> — До нових успіхів у новому навчальному році	1
<i>О. Лещенко</i> — Методи і прийоми навчання дітей дошкільного віку	5

Відмінники дошкільної справи

<i>Є. Кутах</i> — Будуть добрі сходи	12
<i>Т. Сидоренко</i> — Колгоспниці спокійні за дітей	12

З досвіду

<i>В. Бойко</i> — Перші заняття в молодшій групі дитячого садка	14
<i>З. Старичкова</i> — Деякі питання підготовки дітей до школи	20
<i>Л. Загатна</i> — Разом з вчителями	23
<i>Г. Мерекіна</i> — Вечір для батьків майбутніх першокласників	25

Сторінка для дітей

Свято Жовтня	
Для старшої та підготовчої до школи груп (сценарій <i>З. Березницької, Н. Мельникової</i> , вірші <i>М. Познанської</i> , переклад з української <i>К. Тарновської</i>)	27
Для дітей першої молодшої групи (сценарій <i>Є. Олендер, К. Добровольської</i>)	35
<i>В. Кукловська</i> — Ідемо до дітей в гості	37

У колгоспних дошкільних закладах

<i>Д. Ульянова</i> — Все найкраще — дітям	39
---	----

Бесіди та консультації

<i>Р. Айзикович</i> — Підготовка і проведення свята з дітьми раннього віку	42
--	----

Природа навколо нас

<i>В. Пархоменко</i> — У вересні	46
--	----

Критика та бібліографія

<i>В. Чорний</i> — «На своїй землі хорошій»	47
---	----

Педагогічне життя

<i>М. Пашутіна</i> — Семінар працівників об'єднаних дитячих закладів	48
<i>І. Маєвська</i> — Педагогічні читання	48

Редакційна колегія:

Д. О. Дорохова, Н. О. Красіна, Н. Ю. Переверзева, Є. К. Сухенко, Г. І. Сушан (головний редактор), *П. С. Ходченко, Т. І. Цвєлих, П. Р. Чамата, М. Є. Шевченко*.

Журнал «Дошкольное воспитание»
(на українском языке).

Техредактор *О. О. Чала*.

Коректор *Н. М. Ткаченко*.

Адреса редакції: Київ, 53, Ю. Коцюбинського, 5, Тел. 5-21-29, дод. 3-12.

БФ 37241. Замовлення К-189. Тираж 20820. Друк. арк. 3, умовн. арк. 4,1. Обл. видавн. арк. 5. Формат паперу 70 × 108. Підписано до друку 21.VIII. 1962 р.

Київська обласна друкарня, вул. Леніна, 19.

Методи і прийоми навчання дітей дошкільного віку

О. ЛЕЩЕНКО,

доцент Київського педагогічного інституту ім. О. М. Горького

Навчаючи дітей у дитячому садку, вихователь, як і вчитель у школі, користується різними методами і прийомами. Що ж таке метод навчання?

Метод навчання — це шлях або спосіб, з допомогою якого вихователь, спираючись на свідомість і активність дітей, передає їм знання про навколишній світ, формує у них елементарні навички і уміння і разом з тим виховує певне ставлення до навколишнього світу, тобто закладає основи комуністичного світогляду. Метод навчання не можна змішувати з організаційною формою навчання дітей у дитячому садку — заняттям. У процесі навчання на заняттях, так само як і на уроці в школі, використовуються різні методи: спостереження, бесіда, дидактична гра, розповідання по картинці, розповідання на тему, читання художніх творів, демонстрування кінофільмів і діафільмів, бесіди вихователя, переказ і т. д.

Метод є складовою частиною заняття. Наприклад, на занятті з рідної мови використовуються методи: бесіда, дидактична гра, чи бесіда і розповідання вихователя або дітей. Є заняття, де використовується тільки один метод: бесіда, читання твору, переказування та ін.

В кожному методі ми відрізняємо різні прийоми навчання. Так, бесіду як метод навчання можна розкласти на такі прийоми: запитання вихователя до дітей, пояснення, вказівка, заохочення. До вправи як методу входить показ вихователем зразка дії, пояснення, керівництво першими спробами дітей відтворити показану дію, повторення дітьми засвоєної дії. Розповідання дітей на тему містить такі прийоми: зразок розповіді вихователя, запитання до дітей, вказівка.

Вихователь не може використовувати методи навчання випадково.

Він передусім повинен подумати над тим, який метод допоможе більшою мірою зацікавити дітей, оволодіти їх увагою, викликати активність, щоб діти свідомо засвоювали знання, набували навичок і вмінь. Вихователю слід пам'ятати, що, крім знань, які він дає дітям, потрібно виховати у них правильне ставлення до навколишнього. Тому, добираючи метод, вихователь дотримується таких дидактичних вимог: метод навчання повинен відповідати завданням комуністичного виховання і віковим особливостям дітей; метод має забезпечити активність дітей, примусити їх розумово працювати, цим самим забезпечити засвоєння знань про навколишній світ; методи повинні дати вихователеві можливість забезпечити систематичність і послідовність навчання, вести дитину від легкого до важкого, від наочного і конкретного до узагальнення і висновків, від простого до складного.

Метод навчання залежить передусім від програмного матеріалу, що його подає вихователь на заняттях. Наприклад, потрібно звести в систему знання дітей про рідне місто, одержані під час екскурсії, розповідання вихователя, розглядання картин. Кращим методом, звичайно, тут буде бесіда про рідне місто. Бесіда — це метод, який забезпечить активність дітей, допоможе відтворити всі попередні знання дітей, узагальнити їх і таким чином звести в систему. В результаті узагальнення і систематизації знань дитина повніше усвідомить їх і зможе потім використати у своїй практичній діяльності. Для того, щоб молодші дошкільники запам'ятали назви іграшок чи одягу і називали їх зовнішні ознаки, найкращим методом буде дидактична гра, в процесі якої діти, граючись іграшками і виконуючи правила гри, будуть на-

зивати їх і їх зовнішні ознаки. Це й буде сприяти кращому запам'ятовуванню.

✓ Крім того, метод навчання залежить від виду виховної роботи. Наприклад, при навчанні дітей лічби значне місце займатимуть такі методи, як дидактична гра, вправа, придумування та розв'язування задач у старшій групі. На заняттях з рідної мови, навчаючи дітей розповідати, вихователь буде користуватись такими методами, як опис предметів, розповідання по картинці, переказ художніх творів, розповідь з власного досвіду, розповідання на тему, придумування кінця розповіді, початої вихователем.

✓ При виборі методу навчання необхідно враховувати також вікові особливості дітей. Неправильно подавати дітям молодшої групи знання і закріплювати їх методом бесіди, творчого розповідання дітей чи словесної дидактичної гри. Ці методи потребують абстрактного мислення, стійкої уваги, вміння розподілити свою увагу, вимагають наявності значного запасу знань, чого у дітей молодшого віку ще нема.

У складному процесі навчання дітей дошкільного віку той чи інший метод не виділяється ізольовано, як єдиний, а використовується в зв'язку з іншими. Всі методи навчання можна поділити на дві групи. До першої входять методи наочного навчання: спостереження, розглядання картин, демонстрування діафільмів, описи предметів і іграшок при безпосередньому сприйманні їх, огляди приміщення, екскурсії, дидактична гра з іграшками або друкована настільна гра.

Друга група — це словесні методи: розповідання вихователя, бесіда, розповідання дітей, переказ, читання художньої літератури. Вправа як метод навчання в залежності від виду може бути віднесена і до першої і до другої групи.

Універсалізація окремих методів, наприклад, надання спостереженню особливої ролі, переваги над словесним повідомленням дітям знань призводить до помилок. Так само, якщо на протязі всього дошкільного віку при ознайомленні

дітей з навколишнім світом використовувати тільки наочність, то це штучно затримуватиме розвиток розумових здібностей дітей, вони не будуть привчатися одержувати знання в процесі розповіді вихователя, читання художньої літератури тощо. А надмірне використання ігрових методів на заняттях у старшій групі може привести до того, що діти будуть ставитись до занять, як до гри. Таке навчання буде цікавим для дітей, але воно не ставитиме перед ними посиленних розумових завдань, не привчатиме до систематичної розумової праці на заняттях.

Для здійснення завдань навчання дітей на заняттях вихователь користується різними прийомами. Прийом входить до методу навчання як складова частина.

Всі прийоми навчання можна поділити на групи в залежності від їх призначення чи характеру вираження.

В залежності від призначення прийоми поділяються на дві групи:

1. Провідні прийоми, якими вихователь користується для повідомлення дітям нових знань і закріплення їх. До цієї групи можна віднести пояснення, показ, зразок, запитання, ігрові прийоми;

2. Допоміжні прийоми, якими вихователь користується у тому випадку, коли у дітей уже є відповідні знання, вміння і їх потрібно тільки закріпити. Такі допоміжні прийоми, як порада, зауваження, вказівка, заохочення, оцінка, відтворюють у свідомості дитини попередній досвід і дають їй можливість справитись з поставленим перед нею завданням.

За характером вираження прийоми поділяються на три групи:

1. Наочні прийоми — показ, зразок (іграшка, предмет, зображення);

2. Словесні прийоми — пояснення, запитання, нагадування, порада, заохочення, оцінка, словесний зразок;

3. Ігрові прийоми — ігрові дії, ігрова ситуація, ігрові рухи, окремі забави.

Велике значення мають наочні прийоми навчання. Необхідність їх пояснюється конкретно-образним мисленням дітей; у малят ще невеликий досвід і мало розвинута здібність до узагальнення. Тому предметна наочність відіграє особливу роль. Проте самої лише наочності не досить для того, щоб забезпечити глибокі знання. У дошкільному віці надзвичайно важливо встановити правильний взаємозв'язок між першою та другою сигнальними системами. Ось чому в навчанні дітей дошкільного віку поряд з наочними прийомами слід використовувати і словесні. Слово робить для дитини зрозумілим те, що було сприйнято нею за допомогою відчуття.

Специфіка прийомів навчання значною мірою обумовлена віковими особливостями дітей. Тому різне місце будуть займати одні і ті самі прийоми в молодшому, середньому і старшому дошкільному віці. Так, ігрові прийоми переважають в молодшій групі, а словесні — в старшому дошкільному віці.

Вибір прийомів навчання залежить також від конкретного змісту знань і навичок, які вихователь подає дітям. Так, при малюванні, ліпленні частіше використовуються наочні прийоми — зразок, показ дій, — здебільшого в єдності з поясненням вихователя. При розвитку і навчанні мови також використовується наочність (картини, предмети, іграшки), але провідними прийомами є словесні: запитання, пояснення, словесний зразок.

Прийоми навчання залежать від методу навчання. Так, для розвитку зв'язної мови використовується метод розповідання дітей по картинці. При цьому вихователь використовує такі прийоми, як запитання, зразок розповіді вихователя, вказівка. В дидактичній грі провідними будуть пояснення правил і змісту гри, зразок вихователя.

Специфіка прийомів обумовлюється також типом занять. У заняттях на подачу нових знань основними прийомами є зразок, показ, пояснення.

Специфічними будуть прийоми на заняттях, коли перед дітьми стоя-

тиме завдання самостійно і творчо застосувати свої знання. Наприклад, на занятті за задумом основними прийомами є запитання, нагадування, вказівки; тут не буде пояснення і показу зразка. На заняттях на закріплення знань, умінь і навичок використовуються такі прийоми, як запитання, частковий показ і пояснення.

У кожному конкретному випадку вихователь використовує ті прийоми, які дають можливість якнайкраще здійснити поставлене завдання.

Пояснення. Один із найбільш поширених прийомів навчання дітей дошкільного віку — це пояснення. Використовується цей прийом з метою допомогти дітям зрозуміти маловідоме чи зовсім невідоме явище, предмет, подію. Пояснення використовується тоді, коли потрібно повідомити дітям нові знання, дати нові уявлення, розширити коло вже відомих дитині знань і уявлень, а також коли потрібно прищепити необхідні навички. Без пояснень багато того, що спостерігають діти в навколишньому житті, у відносинах між людьми, в їх трудових процесах, залишається для дитини незрозумілим.

Діти спостерігають працю будівельників на спорудженні будинку. Вони бачать, що кожен з них має певні обов'язки, але не можуть самі зрозуміти, що в праці між робітниками існує взаємозв'язок.

Поясненням ми ведемо дітей до пізнання навколишнього життя, прискорюємо і полегшуємо цей процес. Без пояснення діти довго не одержать потрібних знань, не зможуть засвоїти правильні прийоми дій. Засвоєння прийомів дій і знань без пояснення буде механічним. Наприклад, перед дитиною стоїть завдання зробити з паперу стілець чи стіл. Поставивши перед нею таке завдання, вихователь обов'язково повинен показати і пояснити, що і як потрібно робити, в якій послідовності. Дитина, усвідомивши і запам'ятавши дії, їх послідовність, легко відтворить їх і свідомо виконає завдання.

Пояснення як прийом навчання

може використовуватись як самостійно, без показу, так і в єдності з наочною.

Уявлення про дійсність, перші прості судження складаються у дитини, передусім, на основі того, що вона наочно сприймає в навколишньому світі. Пояснення в єдності з наочною забезпечує краще розуміння дітьми сприйнятого, дає більш повне і правильне уявлення про предмет, явище чи подію, яку вихователь пояснює. Чим молодші діти, тим більше повинно бути зв'язане пояснення з конкретними уявленнями дитини, з безпосереднім сприйманням предметів. В середньому і старшому дошкільному віці роль слова підвищується. Вихователь, користуючись словом, може викликати чіткі уявлення, вплинути на почуття, уяву, дитячу свідомість. Особливе значення тут має художнє слово (казки, оповідання).

Характер пояснень на різних ступенях дошкільного віку різний. В молодшій групі роль пояснення велика тільки в єдності з наочним показом, в противному разі воно не дає бажаного результату. Пояснення вихователя дітям молодшої групи повинно бути коротким і тісно пов'язуватись з показом дій. У середній групі значення пояснення зростає, але й тут воно здебільшого використовується в єдності з показом. Тільки в другому півріччі, в залежності від досвіду дітей, можна використовувати пояснення без показу.

У старшому дошкільному віці не завжди треба конкретизувати пояснення, яке ґрунтується на попередньому досвіді, знаннях і вміннях дітей. Наприклад, у середній групі на заняттях з рідної мови вихователь використовує дидактичну гру «Чого не стало?». В цю гру гралися і в молодшій групі, але якщо тоді потрібно було лише запам'ятати і назвати предмет, якого не стало, то в середній групі вимоги ускладнюються: необхідно не тільки назвати предмет, а й описати його, бо є два однакові предмети, але з різними зовнішніми ознаками (ляльки — велика і маленька, в

червоному і білому платті, з бантами різного кольору). Вихователь пояснить дітям правила гри, нагадає в процесі пояснення, як вони гралися в цю гру, і не буде показувати дій. Для уточнення вимог, які ставляться до дітей, можна використати словесний зразок вихователя, наприклад, описати предмет.

У старшому дошкільному віці можна використати цю ж саму гру, але ускладнити її тим, що діти не тільки повинні описати предмет, а й визначити, де він стояв, які предмети були з правого і які з лівого боку. Діти цього віку вже не один раз описували предмети, мають просторові поняття, тому вихователь тільки пояснює їм, як грати, і не дає при цьому ні показу, ні зразка. Діти середнього і старшого дошкільного віку можуть не тільки відтворити дії у відповідності з поясненням, але й повторити пояснення. Цього і слід вимагати від них, щоб переконатися, що вони зрозуміли пояснення і можуть виконати завдання. Це сприятиме розвитку пам'яті, уваги дітей, розвиткові мови, готуватиме дитину до навчання в школі.

Використання пояснення в єдності з показом чи без нього залежить не тільки від досвіду, знань і вмінь дітей, але й від виду занять. На заняттях, де подаються нові знання, пояснення обов'язково виступає в єдності з показом. Наприклад, на занятті діти вперше малюють автомашину; тут пояснення обов'язково має поєднуватись з показом дій, як малювати. На заняттях на повторення (повторне малювання автомашини) пояснення використовується здебільшого без показу або показ може мати місце лише частково.

Враховуючи дидактичне значення пояснення, вихователь повинен продумати його зміст, доступність для розуміння дітей. Пояснення має бути коротким і чітким.

Довгі, нечіткі пояснення стомлюють дітей і тому мало допомагають розумінню основного. Пояснюючи, вихователь спирається на дитячий досвід. Для цього він використовує запитання, які вимагають від дітей

поновити в пам'яті те, що вони вже бачили, чули. Так, пояснюючи, як малювати дерево, вихователька ставить дітям запитання, щоб вони пригадали, яке дерево спостерігали на прогулянці, який у нього стовбур, які гілки. Поновивши в свідомості дітей образ дерева, вихователька пояснює, як зобразити його на папері. Крім запитань з метою поновити в пам'яті дітей досвід і на його основі дати нові знання, можна в окремих випадках нагадати дітям те, що їм уже відомо, за яких умов вони це бачили, спостерігали. Тут, звичайно, краще ставити дітям запитання, ніж нагадувати.

Запитання. Цей прийом навчання активізує мислення дитини, ставить її перед необхідністю розв'язувати розумове завдання. Запитання збуджують самостійну думку дитини, допомагають поглибити ті знання, які є у неї, зосередити увагу на новому, упорядкувати і систематизувати досвід.

Залежно від поставленого перед дітьми розумового завдання запитання можна поділити, як вказує Є. І. Радіна, на дві групи. Велика група запитань — це запитання, які вимагають від дітей простого називання чи описування предметів, явищ: «що?», «який?», «як?». Вони ставляться тоді, коли предмет, про який іде мова, сприймається безпосередньо або сприймається його зображення, і тоді, коли потрібно поновити в пам'яті дитини бачене, пережите і примусити її описати це.

Значно важчими для дітей є запитання другої групи — «для чого?», «чому?». Вони здебільшого ставляться після того, як у пам'яті дитини поновилися образи, знання, і на основі аналізу своїх знань дитина може прийти до висновку. Ці запитання вимагають простих логічних суджень. Тому вони доступні дитині, коли у неї є відповідний досвід. Наприклад, запитання «Чому хлопчика можна назвати працьовитим?» ставиться після того, як з'ясували, що він відмовився йти гуляти, поки не закінчить розпочату ним справу. Такі запитання примушують дітей

думати і підводять їх до простих логічних суджень, умовиводів.

Крім основних запитань, вихователь повинен використовувати і допоміжні — навідні і підказувальні. Навідні запитання займають основне місце серед допоміжних, бо вони не тільки допомагають дитині точніше засвоїти зміст того, що запитують, але наштовхують її на правильну відповідь і дають можливість самостійно справитись із завданням. Наприклад: «А що ще у нас є цікавого в місті? Яка річка? Як вона називається?»

Значно рідше слід використовувати підказувальні запитання. Це запитання, які містять у собі готову відповідь. Діти, відповідаючи на них, повинні тільки ствердити чи заперечити, наприклад: «У котика чотири лапки?» Ці запитання потрібні інколи ставити тільки несміливим дітям для того, щоб вони переконувалися у своїх можливостях і сміливіше відповідали на наступні запитання.

Всі запитання, до якої б групи вони не належали, повинні бути чітко сформульованими, цілеспрямованими, конкретними. В самому запитанні не можна допускати незрозумілих дітям слів. Запитання, поставлене неконкретно, розпливчасто, не спрямовує думку дитини. Наприклад: «Яка голова у корови?» Діти відповідають: «Трошки довга, трошки широка». Незрозуміло, чого хоче від них вихователь.

Запитання є важливим прийомом навчання дітей на всіх ступенях дошкільного віку. Значне місце займають вони при ознайомленні з природою, навколишнім життям, на заняттях із зображувальної діяльності, в навчанні лічби. Особливо велика роль запитань в навчанні дітей рідної мови. Вони допомагають вихователю активізувати словник дитини, навчити її відповідати. Користуючись запитаннями, вихователь навчає дитину більш послідовно і з більшою повнотою передавати в розповіді особистий досвід. Наприклад, вихователь послідовно ставить дітям питання: «Розкажи, яка у тебе була ялинка?», «Як ви її прикрасили?».

«Кого ти запросив на свято?» В творчому розповіданні на тему запитання дають у формі плану для того, щоб спрямувати думку дитини і допомогти вибрати з своїх знань потрібні для розповіді на дану тему. При переказуванні запитання даються з метою кращого розуміння дітьми тексту оповідання, а також з метою запам'ятати послідовність думок автора.

Зразок. Важливим прийомом навчання є зразок. Зразок дає дітям можливість створити образ, уявити, що вони будуть робити, і викликає бажання займатись роботою. Він широко використовується на заняттях із зображувальної діяльності, рідної мови, ознайомлення з навколишнім життям. Зразком може бути предмет, малюнок, словесний зразок (розповідь вихователя, задача та ін.).

Зразок вимагає від дітей не тільки активного сприймання, але й активного мислення, дає можливість контролювати правильність виконання роботи. Він може мати й інше призначення, коли діти не копіюють його, а лише знайомляться з яким-небудь прийомом роботи, необхідним для виконання поставленого завдання. Наприклад, дітям показують кілька квадратів, на яких розміщені різні візерунки, але всі вони побудовані за одним типом. Розгляд таких зразків, який супроводжується поясненням вихователя, допомагає дітям зрозуміти, як слід розмішувати візерунок (у центрі, по куточках квадрата). Це вміння допоможе дітям самостійно придумати візерунок, не повторюючи цілком того, що вони бачили на зразках. У цьому випадку, при використанні зразка, від дітей вимагається вже складніша робота мислення, тут дитині необхідно зрозуміти, що об'єднує всі зразки і чим вони відрізняються один від одного, а також зрозуміти вимоги вихователя до роботи, яку треба виконати.

Використовується зразок і при навчанні дітей зв'язної мови, особливо в навчанні розповідання. Тут він виступає у вигляді розповіді вихователя. Зразок розповіді сприяє розвитку у дитини вміння кори-

стуватись описовою мовою, допомагає практично усвідомити поставлене завдання, оволодіти вмінням повнішого і точнішого опису. Приклад розповіді вихователя допомагає дітям усвідомити поставлені перед ними вимоги. Зразком може бути розповідь вихователя по картинці, з власного досвіду, розповідь на тему і т. д. Зразок розповіді повинен відповідати певним вимогам. В основу розповіді-зразка необхідно покласти опис предмета або подію, конкретний факт. При цьому треба додержуватись чіткої послідовності, логічного зв'язку між подіями, показати взаємини між дійовими особами, їх переживання, почуття. В розповіді не може бути відхилень від основної думки. Мова розповіді повинна бути зрозумілою й стислою (але не схематичною), жвавою і образною. Наведемо зразок розповіді вихователя по картинці «У бабусі»: «Таня дуже любила приходити в гості до бабусі. В кімнаті у бабусі світло й чисто. Таня любить гратися на килимі. Він красивий і пухнастий. Сіла Таня на килим, грається ведмедиком і м'ячем, а бабуся в кріслі сидить, панчохи в'яже. Ласкаво бабуся дивиться на Таню. Вона дуже любить свою внучку, розповідає їй казки. Кішка лежить на підвіконні, на сонечку гріється. Чекає, коли Таня буде її годувати. Добре Тані у бабусі. Вона дуже любить свою бабусю».

Показ. Це — прийом, який сприяє формуванню у дітей умінь і навичок, зв'язаних з виконанням дій, засвоєнням їх послідовності і якості виконання. Наприклад, перед дитиною молодшої групи стоїть завдання намалювати однопверховий будинок, який вона бачила і розглядала під керівництвом вихователя на прогулянці. Щоб виконати це завдання, дитина повинна знати, як і в якій послідовності малювати будинок. Вихователь зможе навчити її цього, користуючись показом як прийомом навчання.

Завжди виступаючи в єдності з поясненням, показ використовується переважно на заняттях при по-

дачі нових знань, хоч він може мати місце і в інших типах занять.

Цей прийом широко використовується в усіх видах роботи з дітьми: в зображувальній діяльності, навчанні лічби, розвитку мови, в музичному вихованні та ін. Найчастіше використовується він у молодшій групі. Це пояснюється віковими особливостями дітей молодшого дошкільного віку — конкретно-образним мисленням, відсутністю життєвого досвіду, потрібних знань і вмінь. Дітям дошкільного віку і особливо молодшої групи значно легше зрозуміти, як треба виконувати завдання, коли їм показують, як це слід робити. Вихователь, навчаючи дітей ліплення, малювання, вирізування, показує їм весь процес або окремі дії. Для цього він сам при дітях малює, ліпить, вирізує. Щоб діти діяли на основі показу, свідомо, а не механічно повторюючи дії, вихователь пояснює їх. Тільки при чіткому поясненні діти будуть правильно сприймати показ і користуватись ним.

Користуючись показом як прийомом навчання при проведенні, наприклад, фізичних вправ і ігор, вихователь добивається у дітей правильної постави, правильного виконання рухів. Показ має велике значення для вироблення точних, правильних, красивих рухів при ходьбі, бігу.

Ігрові прийоми. Ігрові прийоми роблять навчання більш цікавим, допомагають мобілізувати довольну увагу дітей, створюючи цим самим передумови для більш глибокого засвоєння знань, умінь і навичок. Ігрові прийоми навчання дозволяють найповніше враховувати особливості віку тому, що тут задовольняються інтереси дітей, їх прагнення до самостійних дій і ігор. Виступають вони у вигляді придуманої вихователем ігрової ситуації.

Використанням ігрових прийомів

в навчанні забезпечується не тільки зацікавленість і жвавість у проведенні занять, але й, насамперед, розвиток довільної уваги і довільної поведінки, розвиток пам'яті дитини. Ігрові прийоми практикуються при повторенні набутих знань, умінь, і це дає можливість запобігти механічному повторенню, зробити його цікавим і в той же час спрямованим на розвиток розумових здібностей.

К. Д. Ушинський, вказуючи на шкоду механічного запам'ятовування, в результаті якого діти могли говорити тільки в тому порядку, в якому вони завчили, підкреслював, що повторення не повинно мати характеру простого відтворення того, що вже відомо дітям. З цією метою К. Д. Ушинський рекомендував давати повторення матеріалу в нових зв'язках. Необхідно, щоб сам процес навчання і повторення ставив дітей у такі умови, при яких вони повинні самі встановити зв'язки між одержаними відомостями. Наприклад, якщо вихователь подає дітям знання про свійських тварин шляхом спостереження, то при закріпленні їх доцільно користуватись ігровими прийомами. Це вимагає від дитини відтворення знань і використання їх у нових зв'язках, в новій послідовності в порівнянні з тим, як вона засвоювала їх під час спостереження. Дуже важливо саме так розуміти ігрові прийоми навчання і їх роль, а не тільки як прийом, що надає заняттю зовнішньої цікавості.

Ігрові прийоми використовуються на заняттях в єдності з наочними і словесними прийомами при навчанні дітей рідної мови, лічби, ознайомленні з навколишнім світом, природою, тощо.

Правильне розуміння вихователем методів і прийомів навчання дошкільників сприятиме успішній підготовці дітей до школи.